

. Socialistinis realizmas, kaip pat
pavadinimas ji nusako, mažai ka
bendro turi su meno pasauliu. Me
no istorijoje nėra feodalistinio, ne
buržuazinio realizmo, nėra ir de
mokratinio, komunistinio ar koki
kito partinio realizmo, taip pat nė
ra ir socialistinio realizmo. "Men
istorija nėra politinių įvykių sa
vaininė kino kronika" (Malraux).
Jūs laikas nesutampa su politinė
istorijos laiku. Visoje renesanso t
pyboje nėra net ir užuominų apie
to meto politinę ir ekonominę ko
lonizaciją, naujų navigacijos keliu
ir naujų kontinentų atradimus (j
tarpe ir Amerikos). 20 a. drobė
nematyti revoliucijų, Gulago saly
rą, Hitlerio mirties lagerių, net i
dviejų pasaulinių karų. Truome
dailininkas kuria politinės traged
jos įtaikoje, jo kūryboje išsireišk
ne laikina istorinė tikrovė, bet t
gedija, bendra visai žmonijos isto

Sustoje laikrodžiai

(Atkelia iš 1 psl.)

rijai. Tik "dvaro tapytojai" ir įvairių politinių ideologijų propagandos samdiniai užsima valdovų ir valdžios glorifikacija. "Karo ne laimėjimui" priešinosi ir nekaltų "Madrido gyventojų šaudyme gegužės 3" (taip gerai pažįstama įvairių "išvadavimų" scena karo metu Lietuvoje) Goya išreiškė savo paties pergyventą siaubą ir be-laike širdgėlą. Picasso, nemates be-prasmisko baskų kaimo bombardavimo ispanų civiliniame kare, be uniformų ir be datos išreiškė vi-suo-tinę žmonijos tragediją savo "Guernic-oje". Eksploatacija, eks-ploatacija, propaganda, ašaras, šyp-senos ir visi kiti kasdieniniai ir is-toriniai nuotyčiai mums yra žino-mi iš gausybės iliustracijų, kurias vėliau pakeitė fotografas su juoda dėžute ir nenumalšinamu troškiniu palikti dabarties nuotrupas atei-čiai.

Politinės ideologijos sampratoje socialistinis realizmas yra nusako-mas kaip: "(aukščiausia realizmo stadija, pagrindinis tarybinės groži-nės literatūros bei meno kritikos meto-das)". Socialistinis realizmas iš-menininko reikalauja teisingo, isto-riškai konkretaus tikrovės atvaizda-vimo jos revoliuciniame išsivysty-mė". (Dabartinės lietuvių kalbos žodynas). (Pabraukta žodyne).

1917 m. Bolševikų revoliucija tokios politinės formulės menui ne-turėjo vien dėl to, kad politinės re-voliucijos menu nėra suinteresuotos. Priežastys, kurios privėdė prie po-litinės meno priežiūros, seniai įgy-vendintame porevoliuciniame laiko-tarpėje yra tos, kad menas pats bu-vo revoliucinėje padėtyje. Meninės revoliucijos estetiniai siekiniai per-galingam proletariatui, aišku, nie-ko nereikšė ir nebuvo jam reika-lingi. 20 a. revoliucija tapyboje iš-tikrųjų prasidėjo 19 a. pabaigoje. Su impresionistų spalviniais ir at-mosferiniais sprendimais užsibaigė sąmoningi realistiniai įsieki-jimai atvaizduoti gamtą matomoje tik-ravėje. Gamta, teisybė, dabar išsireiškė visoje savo spalvinėje grožybėje, su nuotoliais, šviesos mirgėjimu medžių lapuose, žolynuose, žmo-nių veiduose, vandenyje ir dangi-je. Deja, ne visiems tokie sprendi-mas atrodė visapusiškai geras. Cė-zanne jautė, kad impresionistų at-mosferiniame mirgėjime trūksta to tvirtų pagrindo, kurį, jo žodžiais, tu-rėjo "meistriai mūziejuje". Jis pro-tavo, kad gamtoje daiktų formos nedingsta šviesos mirgėjime ir ūka-nose. Jo manymu, gamtoje vyrauja dėsniai, kurie nepareina nuo atsi-tiktinių optinių išpūdžių, bet jie yra apčiuopiami, juos subendrinus į paprastas geometrines formas. Cė-zanne pradėjo žiūrėti į gamtą kaip į vieningą geometrinių formų ir spalvų derinį. Lauždamas visas realistinio meno taisykles. Cė-zanne pakeitė ankščiau realistių siektą tik-ravę į grynai estetinę tikrovės in-terpretaciją. Jo tapyba sudarė natūralią pradžią kubizmui, per kurį labai greit buvo prieita prie visi-ko išlaisvinimo iš realistinių įta-kių ir per formą ir spalvą buvo prie-ita prie grynai estetinių sprendi-mų be daiktų arba abstrakčioje ta-pyboje.

1907 m. Picasso tapybos darbas "Les Femmes d'Alger" yra laikomas kubizmo pirmąją kregždę. 1911 Larionov'as ir Gončarova ku-bo-futūristinėje įtakoje išvystė "ra-yonizmą". 1913 m. Tatlin'as, po ke-lionės į Paryžių ir apsilankymo Pi-casso studijoje, grįžęs į Maskvą, pa-daro pirmąsias kabančias skulptū-ras, kurias pavadina konstruktyviz-mu. Malevičius tais pačiais metais nutapė "Juodąjį kvadratą" ir pa-vadina savo tapybą suprematizmu. Rodčenko tapo drobes geometrinių formų pagrindu ir pavadina jas — "non abjektyvizmu". Šešerių metų bėgyje buvo padėti pagrindai viso to, kas vėliau atskartojo individualiuose sprendimuose 20 a. abstrakčiame mene.

Rusų avangardo įsijungimas į Europos modernų meną pirmąja-me 20 a. dešimtmetyje buvo ne-lauktai staigus ir dinamiškas. Jo at-siradimas buvo nuostabus dar ir dėl to, kad iki to laiko, kaip pastebėjo 19 a. po Rusiją keliaus Marquis de Custine, "Rusijoje kopijuota vis-kas, įskaitant ir patį laiką". Nežiū-rint gautų lengvatų, 1905 m. re-voliuciniame judėjime jaunoji rusų dailininkų karta save laikė revoliu-cine. Kaip ir Europoje, jų kova bu-vo nukreipta prieš akademiją, bet drauge buvo ir politinė, nes akade-mijoje buvo žiūrima ta pati poli-tinės tironijos ranka. Neįsąsami jokios kultūrinės praeities svorio, jie galėjo lengvai paneigti visas ta-pybinės tradicijas, kurios esmėje vis vien buvo skolinčios. Ieškodami sa-vų pradų, jie naudojo ikonų ir liaudies meno pavyzdžius, tačiau istoriniai lemiamą žingsnį padarė drauge su kubizmu, kurio įtakoje išsireiškė jų pačių individualūs at-radimai.

Kilusią politinę revoliuciją avan-gardo dailininkai sutiko su džiaugs-mu. Iš pradžių, kaip ir žemes da-linimas bežemiems, taip ir meni-nė laisvė tiems, kurie jautėsi jos ne-turėję, o su ja drauge ir atsakin-gos pareigos administracijoje, at-ro-dė visų laukimų išpildymu. Mu-ziejai, meno mokyklos ir pati aka-demija perėjo į avangardo, vadina-mų "kairiųjų" dailininkų rankas. Revoliucijos vadai nežinojo, kaip į juos žiūrėti. Užsiėmę revoliucija ir po jos sekusių civilinių karų, badu ir kitomis bėdomis, meno reikalams neturėjo ir laiko. Dailininkai, re-miami valstybės ir laisvai galėdami išreikšti savo idėjas, dirbo visose kultūros organizacijose, kurių pa-vadinimai keitėsi drauge su jų per-organizavimu. Su nepaprastu užsi-degimu ir energija įteisintasis avangardas norėjo pasiekti visko per greit. Deja, jų meninė estetika beraščiam proletariatui buvo nesu-prantama. Nesuprantama ji buvo ir pati revoliucijos vadai: "... aš nelaikau ekspresionizmo, futurizmo, kubizmo ir kitų 'izmų' darbų kaip meninio genijaus aukščiausią iš-raiską. Aš jų nesuprantu" (Leni-nas).

1922 m. įsisteigusi "Rusų re-voliucijos dailininkų sąjunga" (realis-tai) buvo partijos sutikta su atvi-ru glebiu. Ją sekė apskiai kitų re-alistinės krypties dailininkų orga-nizacijų, kurios sudarė pirmąjį pa-sipriešinimą "kairiesiems". Drauge su buvusio avangardo išsivystimu ir ne vienam iš jų grįžus į reali-zmą, avangardinio meno gretos pra-dėjo retėti ir jų įtaka silpnėti. Sta-tlinui atėjus į valdžią, ypač po 1925 metų, meno socialinė pareiga lite-ratūroje buvo aiškiai nusakyta įsta-tyme, pavadintam "Partijos rolė

Paul Cézanne (prancūzas, 1839-1906)

Kortininkai

Adolfas Valska (g. 1905)

Portretas

meninėje literatūroje". Eksperimen-tacija tęsėsi ir toliau, bet vis su di-desniais trukdymais, kol pagaliau 1932 m. buvo uždarytos visos at-skiros menininkų organizacijos ir po 2 metų pirmąjame visąjunginia-mo rašytojų suvažiavime, pagal ankstyvesnį Stalino reikalavimą, to-rio meno, kuris būtų nacionalinis savo formoje — socialistinis tur-tinys, buvo pasiūlyti ir priimti so-cialistinio realizmo pagrindai. Nuo to laiko menas nuolatiniame prie-žiūroje per palyginti trumpą lai-ką virto tik eiline iliustracija, ide-alizuojančia sovietinį gyvenimą.

Praeitą pavasarį pasitaikė prog-a su ja susipažinti "Rusų ir sovie-tų tapybos" parodoje New Yorke. Vykdamas kultūrinį pasikeitimų

sutartį, Metropolitan'o muziejuje buvo parodyti 156 tapybos darbai, pradedant 14 a. ikonomis ir baigiant darbais, tapytais pernai. Be ankstyvųjų ikonų, rusų 18-19 a. tapyba, palyginus ją su Va-karų Europos, pasirodė gana pro-vincionali. Vienintelė, istoriniai įdomi 20 a. pradžios rusų modernistų ta-pyba, nustebino ne tik savo esti-niškumu, buvo pasiūlyti ir priimti so-cialistinio realizmo pagrindai. Nuo to laiko menas nuolatiniame prie-žiūroje per palyginti trumpą lai-ką virto tik eiline iliustracija, ide-alizuojančia sovietinį gyvenimą.

Praeitą pavasarį pasitaikė prog-a su ja susipažinti "Rusų ir sovie-tų tapybos" parodoje New Yorke. Vykdamas kultūrinį pasikeitimų sutartį, Metropolitan'o muziejuje buvo parodyti 156 tapybos darbai, pradedant 14 a. ikonomis ir baigiant darbais, tapytais pernai. Be ankstyvųjų ikonų, rusų 18-19 a. tapyba, palyginus ją su Va-karų Europos, pasirodė gana pro-vincionali. Vienintelė, istoriniai įdomi 20 a. pradžios rusų modernistų ta-pyba, nustebino ne tik savo esti-niškumu, buvo pasiūlyti ir priimti so-cialistinio realizmo pagrindai. Nuo to laiko menas nuolatiniame prie-žiūroje per palyginti trumpą lai-ką virto tik eiline iliustracija, ide-alizuojančia sovietinį gyvenimą.

Susipažinus su ja iš arčiau, savo forminiuose įsieki-jimuose ji pasiro-dė esanti labai artima tai tapybai, kuri buvo Lietuvoje jos nepriklausomybės paskutiniame dešimtmetyje. Kad Gudaitis liktų panašus J. Gudaitį, truko daugiau 10 metų. Bet Samuolis, Vizgirda, Valska ir Eudukevičius šiandien turi gana ne-mažai pakeitų, kurie dirba, jei ne toje pačioje dvastoje, tai tikrai pri-lygsta jiems jų buvusiose įsieki-jimuose. Negalima kaltinti jaunų-jų, nes tuomet, kai Kaune ar Vil-niujė tapė Gudaitis ir Vizgirda, dar ne visi iš jų buvo gimę. Kad jie

pajėgia pakilti aukščiau kalendori-nių puslapių meno, o ten, kur be-prasmiai yra pilami ir tasmomi da-žai, kaip "moderni priemonė" ta-pyboje, gavosi pigi vaikų knygų iliustracija latvio Pauliuk'o figūr-tinėje kompozicijoje "Tegul visuomet šviečia saulė" (1967). Vienas po kito, lenkyniaudami nuobodumu, pro akis slenka tematiniai darbai, reikartais pajaviriami praktiku ir disciplinai iškovotais nostalgikais beržymais. Pabaigoje, paskutinį an-tausį estetikai tvorja Pokhodiev'o "Pirmasis 'Sojuzo' ir 'Apolo' susiti-kimas" (1976) ir Nalbandian'o "Brežnevo portretas" (1976). Be abejo, abudu darbai propagan-diniais sumetimais padaryti šiai pa-rodai, bet, kaip nuolat atsitinka ko-merčiuose darbuose, ir čia užsa-kymo svarba išsireiškė pačioje pi-rausioje formoje. Iš viso atrodo, kad tapyba pagal socialistinio re-alizmo reikalavimus sava paskirti-mi yra labai panaši į Amerikos re-klaminių meną, atliekanti tas pačias funkcijas ideologijos naudai. Tai buvo, N.Y. Times meno kritiko Mil-ton'o Kramer'io žodžiais, "...tapyba, pagaminta moralinėje ir estetineje tuštumoje".

Ta pati partinės ideologijos prie-žiūra yra taikoma ir dabartinei lie-tuvių tapybai. Ji yra formuojama tų pačių aplinkybių ir jėgų, bet su pastebimais skirtumais. Istoriniai lietuvių ryšiai su Vakara ir Ne-priklausomybės laikotarpyje padary-ta užuomazga su 20 a. Vakarų Eu-ropos menu ir toliau veikia lie-tuvių tapytojų estetini požiūriu.

1932 m. įvykusi "Ars" grupės paroda yra laikytina pirmuoju są-moningu žingsniu į 20 a. moder-nų meną. Jo branduolį sudarė Pa-ryžiuje studijavę jaunieji dailininkai su aiškiu tikslu, jų žodžiais ta-riant, "... atgimstančios tėvynės epochai tarnauti ir kurti šios epo-chos stilių".

"Nuogoj ir skaudžiai apšviesto dirvoje atsiradom mes ...". Šiuo sa-kliniu prasideda sambūrio credo. "Apšviesto" aplinkui, įsitikiname, kad nebuvimas gilesnių meno įsie-kojimų arba seniai nudėvėtų meno formų pamėgdžiojimas mūsų me-ną žudo... Todėl nenutildomas troš-kimas pradėti darbą iš naujo". "Ars" credo signatarais buvo: A. Gudaitis, Adomas Galdikas, Jony-nas, Mikėnas, Samuolis, Steponavičius ir Vizgirda.

Tais pačiais metais "Ars" sambū-rio pavyzdžiu pasėkė kita jaunųjų dailininkų riktuvė "Nepriklausomybė": ju taryt tarp kitų buvo: R. Kalpokas, Trukys, Balakia ir Va-lėška. Vyresniosios kartos dailininkai "savo pozicijoms ir ideologijai apginti", (J. Vienožinskis) sudarė trečią junginį, į kurį įėjo: Varnas, P. Kalpokas, Janulis, Didžiokas, Mackevičius, Juroševičius, Šimonis, Šileika ir Žmuidzinavičius. "Taip atsirado 'Lietuvių dailininkų draugija', kurios pirmieji žingsniai pasi-žymėjo kova su jaunaisiais ir mo-derninio meno šalininkais". (J. V. Naujoji Romuva, 1933 Nr. 122)

Polemika tarp "realistų" ir "mo-dernistų" tęsėsi metų metais Lie-tuvoje, o vėliau persikėlė ir per At-lantą. Kaip paprastai, polemikoje idealai susimaišė su asmeniškumais, faktai su fantazija, o pagrindi-nė mintis paskendo retorikoje. Iš viso to triukšmo, kaip dabar ma-tome, ne "realistai", bet "modernis-tai" paliko Lietuvoje išartą dirvo-žemį, kuriame giliai šaknis įleido dabartinė lietuvių tapyba, keistai vadinama socialistiniu realizmu.

Susipažinus su ja iš arčiau, savo forminiuose įsieki-jimuose ji pasiro-dė esanti labai artima tai tapybai, kuri buvo Lietuvoje jos nepriklausomybės paskutiniame dešimtmetyje.

Kad Gudaitis liktų panašus J. Gudaitį, truko daugiau 10 metų. Bet Samuolis, Vizgirda, Valska ir Eudukevičius šiandien turi gana ne-mažai pakeitų, kurie dirba, jei ne toje pačioje dvastoje, tai tikrai pri-lygsta jiems jų buvusiose įsieki-jimuose. Negalima kaltinti jaunų-jų, nes tuomet, kai Kaune ar Vil-niujė tapė Gudaitis ir Vizgirda, dar ne visi iš jų buvo gimę. Kad jie

šiandien pajėgė pasiekti buvusio ta-pybinio lygio, liudija tai, kad, ne-žiūrint visų perauklėjimų, Lietu-voje išliko nesužalotas tapybinės estetikos pradai.

Kadangi abstraktus menas ide-ologiniais sumetimais yra uždraus-tas, bet pasinaudojimas kai kuriais buržuaziniams pasiekimais yra lei-džiamas, todėl, ypač jaunųjų įieki-jų dailininkų tarpe, išvysime moder-naus meno formas yra bandomos jungti su leidžiamosios tapybinės išraiškos visuma. Iškart reikia pa-stebėti, kad tie junginiai tik pajai-rina 20 a. pradžioje buvusį ekspre-sionizmą, dar kartą pakartodami tas pamokas, kurias sėkmingai užbaigė fovištai ir impresionistai.

Kalbant apie dabartinę lietuvių tapybą, negalima išmiršti A. Gu-daičio nuopelnų, iš kurių sunkio-se sąlygoje mokėsi pokarinė dai-li-

ninkų karta. Tuo metu moderniz-mas buvo laikomas "buržu-azine degeneracija". Visa prie-škarinė lietuvių tapyba, įska-itant ir paties Gudaicio, buvo už-daryta sandėliuose, nematoma ir neprieinama net ją tapiusiems. To laikotarpio sunki "socialistinio re-alizmo" ranka matyti ir Gudaicio tapyboje, kurioje vis tiek dar jau-čiamas anas "nenutildomas troš-ki-mas pradėti darbą iš naujo". Lai-kams keičiantis, ypač po Stalino mirties, vadinamojo "krusčiovinio atodėrio" metu, visoje lietuvių ta-pyboje, o taip pat ir Gudaicio dar-buose, atsirado didesnis pasitiki-mas savimi. Gudaicio tapyba, ypa-čiai jo natūrumai su lietuvių liaudies skulptūromis, lyg siekia vi-siškos laisvės ir atsitolinimo nuo daiktinio vaizdo. Aš nemanau, kad

(Nukelta 1 psl.)

Tel. — PR 8-3229
DR. ANNA BALIUNAS
AKT. AUS. NOSIES IR
GERKLIS LIGOS
2358 West 63rd Street
Valandos pagal susitarimą

DR. K. G. BALUKAS
Akusheris ir moterų ligos
Ginekologinė (chirurginė)
6449 So. Pulaski Rd. (Crawford
Medical Building) Tel. LU 5-6446
Tel. namuose: 374-8066
Prilima ligonius pagal susitarimą

DR. VL. BLAŽYS
PLAUCIŲ IR VIDAUS LIGOS
Marcotte Medical Center
8132 So. Kedzie Avenue
Pirmad. antradi. ir ketvirtadi.
Šeštadi. nuo 10 iki 5 val.
Pagal susitarimą.
Ofis: tel. 374-8066
Resid. tel. Waltham 3-5046

Tel. ofiso HE 4-5849; rez. 388-2233
DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
VAL. pirm., antr., ketv. ir penkt.
1:00-5:00 val. popiet. treč. ir šešt.
iki susitarimo

Dr. Ant. Rudoko kabinetą perėmė
DR. EDMUND E. CIARA
OPTOMETRISTAS
7700 West 51st Street
Tel. — GR 8-2406
Val. pagal susitarimą: pirmad. ir
ketv. 10-12 ir 1-5; antradi. ir penkt.
10-12; šeštadi. 10-12 val.

Ofis. tel. 735-4477; Rez. 246-2839
DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
Specializacija: Nervų ir
Emocinė ligos
CRAWFORD MEDICAL BLDG.
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą. Jėd. ir
šeštadienį pagal susitarimą

Resid. tel. — GI 8-0673
DR. W. M. EISIN-EISINAS
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
GINEKOLOGINE CHIRURGIJA
6132 So. Kedzie Ave. WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jėd. ir
šeštadienį skubant: iki 8-0001.

DR. A. B. GLEVECKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Tel. — BE 2-5893
Specializacija: Akčių ligos
3947 West 163rd Street
Valandos pagal susitarimą

Ofis. tel. — PR 8-2220
DR. JANINA JAKSEVIČIUS
JOKIA
VAIKŲ LIGOS
2856 West 63rd Street
Pirmad. antradi. ketvirtadi. ir penkt.
nuo 12 iki 2 val. ir nuo 5 iki 8 val.
Šeštadi. nuo 1 iki 4 val.

Ofis. tel. — PR 8-2220
DR. JANINA JAKSEVIČIUS
JOKIA
VAIKŲ LIGOS
2856 West 63rd Street
Pirmad. antradi. ketvirtadi. ir penkt.
nuo 12 iki 2 val. ir nuo 5 iki 8 val.
Šeštadi. nuo 1 iki 4 val.

Ofis. tel. — PR 8-2220
DR. JANINA JAKSEVIČIUS
JOKIA
VAIKŲ LIGOS
2856 West 63rd Street
Pirmad. antradi. ketvirtadi. ir penkt.
nuo 12 iki 2 val. ir nuo 5 iki 8 val.
Šeštadi. nuo 1 iki 4 val.

DR. K. A. JUCAS
DERMATOLOGIJĄ
CHIRURGIJA
5214 No. Western Avenue
1002 No. Western Avenue
Tel. atsakoma 12 valandų
488-4441 — 651-4605

DR. FERD. VYT. KAUNAS
Jotaiškos ir bėdų tel. 692-1361
GENTROJI MEDICINA
1497 So. 69th Court, Cicero, IL
Kasdien 10-12 ir 1-7
Šeštadienį trečiadienį ir šeštadienį

Tel. ofiso ir buto: OL 5-mpie 2-4155
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1443 So. 50th Ave. Cicero
Kasdien 10-12 val. ir 1-7 val.
Šeštadienį 12 iki 4 val. popiet.

Tel. Kellance 5-1811
DR. WALTER J. KIRSTUK
Lietuvių gydytojas
3925 West 59th Street
at pirmad. antradi. ketv. ir penkt.
nuo 12-4 val. popiet. ir 1-7 val.
Šeštadienį ir šeštadienį uždaryta

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
GODIKU IR VAIKŲ LIGOS
SPECIALISTE
MEDICAL BUILDING
1150 South Western Avenue
Kasdien 10-12 val. ir 1-7 val.
Šeštadienį 12 iki 4 val. popiet.

Ofs. tel. RE 7-1168; rez. 239-2919
Ofs. tel. 4-1818; rez. PR 8-0801
DR. I. MESKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specializacija: vidaus ligos
2454 West 71st Street
7108 ir Campbell Ave. Kampas
at pirmad. antradi. ketvirtadi. ir
šeštadi. 12 iki 5 val. p. p. Tik susitarimą

OPTICAL STUDIO
VIOLETA KAHNAGATIS
1051 So. Washington — Tel. 735-6766
Pritaikomi akiniai pagal gydytojo
receptus
Didelis akinų rūšių pasirinkimas
Val. pirm., antr., penkt. 10-6-20
Ketv. 1-5 val. vak. Šešt. 10-4 val. p. p.
Trečiadienį uždaryta.

Tel. — 382-4422
DR. ROMAS PETKUS
AKT. LIGOS — CHIRURGIJA
Ofis: 111 No. WABASH AVE.
4300 NO. CENTRAL AVE.
Valandos pagal susitarimą

DR. FRANK PLEKAS
(Kalba lietuviška)
OPTOMETRISTAS
Tikrina akis, Prilima, Kontaktas
"Contact Lenses"
2618 W. 71st St. — Tel. 737-5149
Val. pagal susitarimą. Uždaryta trečiadienį

DR. LEONAS SEIBUTIS
INENTY, POSLES IR
PROSTATO CHIRURGIJA
2856 W. 63rd Street
Val. antradi. nuo 1-4 popiet.
ir ketv. nuo 5-7 valandų
Ofis. tel. 776-2886, resid. 448-4549

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS
Adresas 4255 W. 63rd Street
Ofis. tel. RE 4-4616
Residencijos tel. GR 8-0919
Ofis. val.: pirmad. ir ketvirtadi.
nuo 1:00 iki 3:00 val. popiet.

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Sendra praktika ir moterų ligos
Vilniaus ir 2855 W. 63rd St.
Tel. Pilsnietis 8-1228
Ofis. val. pirm., antr., treč.
nuo 10-2 val. ir 1-5 val. ir 1-7 val.
ir ketv. laikui susitarimą

Ofis. tel. RE 4-2123, Namų GI 8-6191
DR. V. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
at pirm. antradi. ketv. ir penktadi.
10-6-7 — 16 anksčiau susitarimą

Tel. ofiso PR 8-0446
DR. F. C. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street
Valandos 1-5 val. popiet.
ned. ir šeštadienį pagal susitarimą

Ofs. tel. 588-5166; namų 581-5772
DR. PETRAS ULODA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6234 So. Narragansett Avenue
Val. pirm., antr. ir penkt.: 2-7
Šeštadienį pagal susitarimą

Antanas Gudaitis (g. 1904)

Trys Petrobičai

Dabartinė lietuvių tapyba Lietuvoje

(Atkelta iš 2 psl.)

tai buvo sąmoningi įsikišimai ke-
lio ir abstraktų ekspresionizmo, bet
kartais įsikišimų ir nereikia. Jo
"Trys Petronėlės" išreiškia tai ge-
riau negu žodžiai.

Šiandien lietuvių tapytojų šeima
yra didelė. Apie visus išsitariti ne-
įmanoma ir nėra tikslo. Mėginsime
trumpai pažinti keturis dailininkus,
kurie savo įsikišimuose yra
skirtingi tarpusavyje ir taip pat sa-
vo tapyba skiriasi iš visumos: Tu-
leikis, Stasiulevičius, Kisarauskas ir
pernai miręs J. Švažas.

Leonardas Tuleikis, g. 1939 m.,
yra iš jų jauniausias. Jo tapyba
per dievdirbio rankas ateina iš liau-
des meno. Stiprios kompozicijos
žmonių figūros, nutapytos sodrio-
mis rudens laukų spalvomis, stovi
be judesio, lyg drožtos iš medžio.
Ploščia perspektyva, lyg viduram-
žių knygų užsklandose, vieningai
apjungia tapomąjį lauką. Vėlyves-
nėse kompozicijose jis yra kiek pa-
veiktas modernizmo vėjų iš
Vakarų pusės, bet įstengia išlikti
savas. Veikiamas Picasso, mėgsta
laumtyti formas ne tiek abstraktiniais
sujungimais, kiek įsikišdamas įva-
rumo spalvines ploščiumose. Ta-
pyboje realistas ta prasme, kad jo
realybė, nors ir pakeista, vis tiek
lieka žiūrima.

Aloyzas Stasiulevičius (g. 1931
m.) miesto panoramų, architektū-
rinių formų ploščiumas pajavai-
na sidabro popieriaus paklijavi-
mais, įvairiomis faktūromis ir kon-
tūrinio piešiniu, kuris, atsikartoda-
mas keliose spalvose, suteikia šiaip
gana statikai kompozicijai gyvą li-
nijinį žaismą. Deja, čia susikryžiuo-
ja dvi priešingos tapybinės idėjos:
viena, reikalaujanti vaizdinio atpa-
žinimo, kita kaip tik tas atpaži-
nimas nėra reikalingas. Kadangi pir-
mosios reikalauja ideologinė draus-
mė, antroji lieka tik rokokio blizge-
siu ant barokinės sienos.

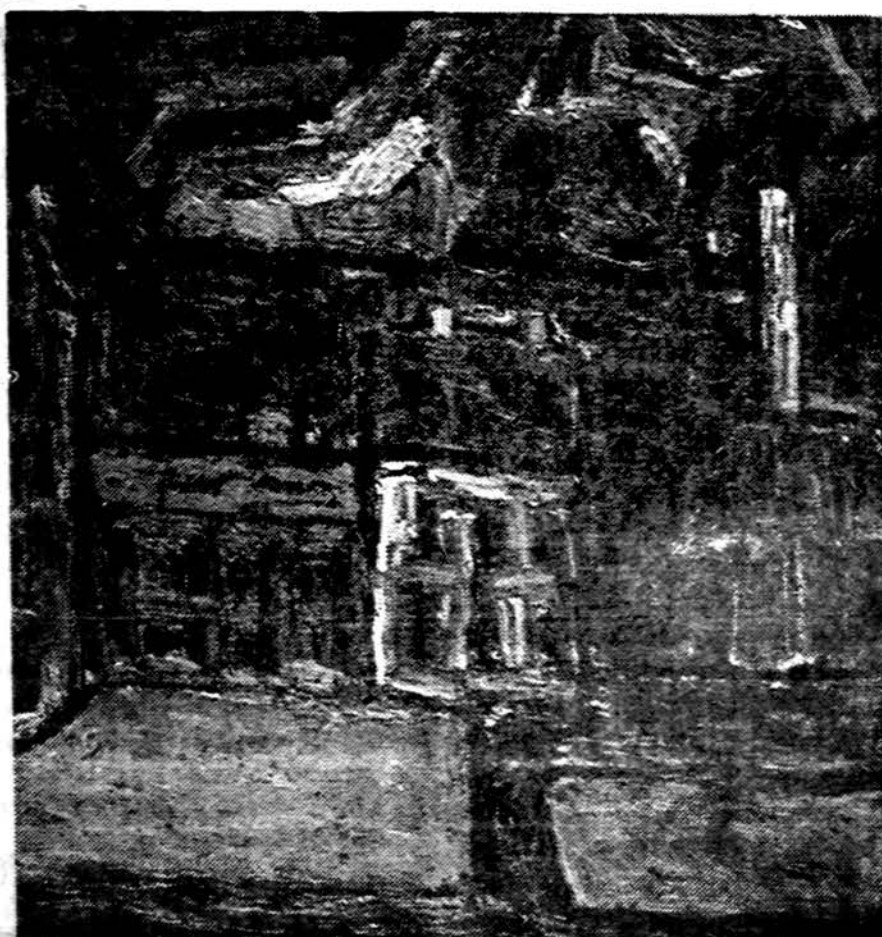
Vincas Kisarauskas (g. 1934 m.)
desperatiškai laikosi už gyvenimiš-
kosios realybės siūlo, nors visa jo
tapyba savo svoriu jį traukia į gry-
nos formos įsikišimus. Fizinis svo-
ris yra sąvoka, artimiausia jo tapy-
bai. Niekas joje neįveda nuo neat-
menamų laikų. Viskas sumūryta
spalvinėmis ploščiumais kaip ak-

mens atskalamis, be galios, sen-
timentų ar pasigardžiavimo. Tik
atpažįstamų daiktų nuotrupos
kaip sapne primena, kad čia buvo
gyventa. Jo tapyba irgi yra kryž-
lėje tarp reikalavimų ir dailininko
ištikimybės savajai teisei.

Pernai mirusio Jono Švažo (g.
1925 m.) tapyboje yra daug for-
minių supastinimų ir spalvinių
sprendimų, kurie, kaip ir miesto
šviesų atspindžiai vandenyje, gali
kam ir atrodyti abstrakčiais įsiki-
šimais, bet iš tikrųjų jis nebuvo
nei abstraktus tapytojas, nei jis to
sieki. Jo tapyba turi kur kas dau-
giau bendro su industrinio pobū-
džio iliustracijomis, kurios savo pa-
viršiuje lygiai taip pat naudoja
modernaus meno atradimus, pa-
grinde likdamos iliustracijomis.

Tų keturių dailininkų darbuose
matyti įsikišimai kažkokio vidurio
kelio tarp pasaulinių modernaus
meno įtakų ir įmanomo vystymosi
savoje aplinkoje. Visa gausa kitų
dailininkų, kurie tapo poimpresio-
nistinės tapybos įprastu būdu, nie-
kuo nesiskiria nuo tos tapybos, ku-
ri pakeitė akademinę mokyklą vi-
same pasaulyje. Ją galima laikyti
mokykliniu realizmu, per kurį stu-

dentai mokosi spalvos ir formos ap-
valdymo ir iš kurio vėliau susiformu-
oja jų asmeniškas požiūris. To-
kių tapytojų būryje su individu-
aliais skirtumais randame: V. Kara-
tajų, L. Katiną, P. Stauską, A. Sa-
vicką. Vokiečių ekspresionistų įta-
koje (Die Brücke) su sava interpre-
tacija dirba S. Džiaukštas ir J. Če-
ponis. Jautrumu pasižymi A. Mar-
tinaitis, artimas E. Juknevičiui. At-
mintyje liko Kaune matytas V. Ge-
čo darbas: moters portretas, stilingai
lengvas piešinys; spalvoje ar-
tamas Matissui. Kituose savo dar-
buose daugiau komerciniai iliustra-
tyvus, Sofijos Veiverytės tapyboje
jautėsi receptas. Figūrinių kompo-
zicijų platus užsimojimai estetiniai
nepatenkina tapybinių vilčių. Tuo
tarpu Vilniaus muziejuje matytas
didelis L. Gutausko darbas su
dviem figūrom savo nuosirdumu ir
paprasta primityviai liaudies tapy-
bai artima išraiška paliko vienin-
telį ir nuolat prisimenamą estetinį
pasigėrėjimą. Panašios, kad ir vy-
kusiai išspertos, tapybinės proble-
mos lietuvių tapyboje laiko sukaustę
toje pačioje vietoje, nelyginant
sustojusį laikrodį, kuris, ir stovė-
damas, per parą du kartus parodo

Vincas Kisarauskas (g. 1934)

Vytautas Vallius (g. 1930)

Lietuvių liaudies skulptūros motyvais

visiškai teisingą laiką.

Pati didžiausia lietuviškosios ta-
pybos stagnacijos priežastimi yra
partinis nusistatymas prieš abstrak-
tųjį meną. Mes negalime suprasti
įstatymo, kuris uždraustų dailininkui
tapyti tai, ką jis jaučia, ir to-
kioje tapyboje, kuri, jo nuomone,
yra teisinga. Mes tikime, kad bet
kokie menininko kūrybinės laisvės
savarzėms yra pražūtingi ne tik pa-
čiam menui, bet ir visai civilizaci-
jai. Todėl, kai mes girdime, kad
"meno tiesa — tai pirmiausia ko-
munistinis idejiškumas", mes in-
stinktyviai jaučiame, kad tame ver-
tybių palyginime yra daroma mir-
tina žaizda menui. Jeigu tuo yra
kalbama apie auklėjimą, kurio įta-
koje dailininko "idejiškumas" ar
"partiskumas" turėtų tapti natū-
raliu jo gyvenimo išpažinimu ir per
jį išreikštų jo kūryboje, auklėja-
mosios priemonės nepateisina tiks-
lo. Pažiūrą, kad tikėjimas, kuris de-
gė religinio meno kūrėjuose, padarė
jų kūrinius nemirtingais, jokių bū-

du nepateisina inkvizicijos. Iš viso,
ką bendro turi "komunistinis idejiš-
kumas" su menine teise? Meni-
nė teise turi savo dėsnius ir sa-
vo kalbą. Per tą kalbą mes supran-
tame meną, net istorijoje mirusių
religijų. Ta pačia kalba į mus krei-
piasi lietuvių dievdirbio skulptūra
ar rusų ikona. Kuomet į mus kal-
ba menas, ar jis savo formoje bū-
ty realistinis ar abstraktus, jo kal-
ba yra ta pati. Pagrindinis moder-
naus meno patarnavimas yra tas,
kad per jį mes pagaliau supranta-
me ir pajėgiame žiūrėti meną ir ten,
kur ankstyvoje amžiuose buvo žiū-
rima tik jo paskirtis.

I dabartinę lietuvių tapybą mes
žiūrime iš gana tolimo taško. Nuo-
tolis nėra vien atlantinis. Jis susi-
deda iš trijų ketvirčių 20 a. mo-
dernaus meno istorijos ir mūsų pa-
čių patirties — toje istorijoje gy-
venančių. Ne vienas iš mūsų žiū-
ri į lietuviškąją tapybą su nostal-
(Nukelta į 4 psl.)

VLADAS ŠLAITAS

ISTIKIMYBĖ LIETUVAI

O, kadugy! Su durtuvais
ir su pritremdyta raudona šviesa.
Tiktai tu
po metų daugelio likai prisiminimų
ir užmiršimo vieškelio sargyboje.
Visi
tave palieka ir užmiršta. Tiktai tu
palieki vienas amžinai budėti
lietuviškųjų vieškelio sargyboje!

APIE PAVASARĮ

Mano visi bičiuliai ir prieteliai
bei visi,
kurios pažįstu tiktai iš matymo
bei iš atsitiktinio susitikimo gatvėje ar bažnyčioje,
jie visi sensta ir keičiasi,
tiktai aš vienas nesenu ir negalvoju senti,
nes tik aš vienas grįžtu į savo vaikystę,
o kai grįžu į kūdikystę,
tada iškeliausi į kitą pasaulį
ir pradėsiu gyventi iš naujo.

Sensta tik tie,
kurie bijo senatvės.
Pirmiausia pasensta moterys,
nes jos labiausiai bijo senatvės.
Viso pasaulio kosmetikos bei parfumerijos įmonės
šiemet nieko nepadeda.
Po to greičiausiai pasensta tie,
kurie stipriausiai prisiriša prie gyvenimo,
prie moters
ir prie žemiškos meilės,
nes impotencija
nuolat gsdina juos kaip geltonas eunucho peilis.
Tiktai aš gyvenu ir nesenu meilės pasaulyje
ir dainuoju gražiausią pasaulio meilės pavasarį.

DEBESŲ PABUČIAVIMAS

Debesys nėra svajonės,
nes jeigu debesys būtų tiktai svajonės,
tai jie niekad negrįžtų žemėn.
Tačiau pirmieji lietus lašai,
kurie krinta ant mano veido,
man yra dangaus debesų sugrįžimo įrodymas.

O svajonės!
Koksai mielas yra jūsų meilės graudus pabučiavimas,
lietuvi lyjant ant veido.

Ir mano meilė nėra svajonė,
nes jeigu mano meilė būtų buvusi tik svajonė,
tai jina niekada nebūtų išbučiavusi mano veido.

O mano meilė!
Kokios geros ir kokios mielos yra tavo d. eviškos
rankos.

Feljetonas

Istorinis faktas

K. Apaščia

Vis kas nors kitaip! Ir atsitik tu man,
kad nei iš šios, nei iš to mūsų pirmininkas
imty ir suauktų nepaprastą susirinkimą.
Ekstra skubų susirinkimą. Bet tokio pas mus
jok dar niekada nebūta. Kas čia dabar?

O ir diena dienužė! Vandenių prisisiurbę
debesys kaip girti vartalojosi į visas puses,
patrakę vėjas ir padanges svaudo purvų
laikračių skiautes. Ateina šlapdriba ar li-
jundra. Tad, kaip sakoma, kur per tokios
orus padoriniai žmogui dėtis?

Užtat į susirinkimą atvyko daugybė: tik-
rųjų narių, prijaudančiųjų ir šiaip jau žio-
lių. Darbotvarkė nepaskelbta, tad žmonės vi-
sai spėjo. O salės gale tikras spiečius su-
simetęs. Mat, kažkoks žinovas garsina didžią
naujieną:

— Vyručiai, broliukai, pildosi Maironio
pranašystė: pavasaris jau eina Karpatų kal-
nais. Dar daugiau — ritsai per Urą. Visa
sovietija braška ir traška. Bet, paklausykite,
patsai svarbalas štai koks: iš gerai painfor-
muotų šaltinių ką tik sužinota — Lietuva
atsiskiria nuo Maskvos! Igaloti atstovai to-
kią deklaraciją netrukus įteiks Kremlinui. Ži-
note, pagal naująją jų konstituciją...

Spiečiuje iškart šurmuly: vieni, puo-
lę į glėbius, bučiuojasi ir sluostosi džiaugsmo
ašaras, šokinėja trepsiuoka, dar kiti šaukia
valio, valio!..

Žinia, kaip visada, tuojau atsiranda ir
skeptikų, kurie replikuoja:
— Et, tamstelė šneki ir nušneki. Atgausi
tu iš žasino avizės?

— Jeigu būtų tiesa, mūsų veiksniai muštų
telegramas, siųstų signalus, verbutų į legi-
jonus. O jie tyli. Aišku, tauškalai, ir tiek.

Prie sensacijos skelbėjo nebėra kada ka-
binėtis, nes scenoje susėda mūsų valdyba.
Pirmininkas Narsutis, pasirodo, gavęs iš
Centro raštą. Deja, jame nėra žodelio apie Kar-
patų pavasarį, o prašoma paskirti pinigų
auką našlėms bei našlaičiams sušelpiti. Tame
rašte daug graudžių, širdį žaibančių žo-
džių, o paskutinis sakinytis net raudonu pieš-
tuku pabrakutytas: "Skirkite kiek tik galite
daugiau ir kuo skubiau!" Dabar visiems aiš-
ku: prašoma pinigų, pinigėlių. Ką ir besakyt,
tikslas itin kilnus: artimo meilės, labdara,
ašarų nušluostymas. Pirmininkas dar paste-
bi:

— Gerbiameji, pasakysiu, jog Centrai
valia prašyti. Jam ant burnos ziperio neuž-
dėsime. Aš tik norėčiau priminti, kad vien
tik nuo tamstų priklausys: duoti ar nieko ne-
duoti? O ir vėl, jeigu duoti, tai kiek? Pra-
šau pasisakyti. Laisvai prasiitarti ir išdisku-
suoti. Kad būtų demokratiškai.

— Manau, bus gerai, jei paskirsime nors
25 dolerius, — pasiūlo Kairys.

— O, žmogau, šiandien su 25 doleriais
ne kiek tų ašarų nušluostysime. Skirkime
minimum 100 dolerius.

— Aš siūlau šitaip: duokime aukso vidu-
rį — 75 dolerius.

Čia kilst ranką šalia pirmininko besėdįs
Kazys Kapšys, mūsų kasininkas:

— Prašau balso. Duok ir man žodį!

— Kaziuk, šarap, — nutildo jį pirminin-
kas. — Mes — valdyba, mes — valdžija. Turi

būti demokratiškai. Tad mums dabar paty-
lėti ir išklausti, ko liaudis, atsispausa, ko
mūs nariai pageidautų. Kaip jie nubalsuos,
taip ir bus. Turime 3 pasiūlymus: 25, 75 ir
100 dolerių. Balsuosime.

— Pa, pa, palaukite! Sustokite! — su-
rinka Šabūnas. — Centro raštas toksai
miglotas, jog nežinia, kurgi tos našlės ir
našlaičiai: Amerikoje ar Afrikoje? Ir kas jie
tokie: lietuviai, kiti krikščionys ar pagonys?
Dabar tas raštas kaip tą mįslę: suraizgyta
sumazgyta — gal lauko pastatyta. Siūlau
Centro raštą gražinti atgal, kad viską mūsų
žmoniškai paaiškintų. Kad nebūtų miglota.

Kaipmat, nė balso nepasiprašiusi, šmakt
ir atsistoja Diškuviene. Visi sužiūra jos pu-
sėn. Ką šita ponitė mums pasakys?

— Sesės ir broliai, aš nepritarčiau iškart
Centrai akis draskyti: jie jau apmokamų
sektorių neturi. Raštą parašė taip, kaip
išmanė. O ar žinote, kas tas Šabūnas? —

jau piktoku balsu klausia ji. — Aš jį pažį-
stu kaip nuluptą. Tais metais, kai nusipirko
motorlaivį, tai tokiai našliukei Aldutei ir
siūlėsi: plauksime į ežerą, meskeriosime,
skanių lydekų pasigausime. Arba vėl kitkart
Sigutei: pirkau naują bjuiką, skrieskime į
Hailando mišką, voveruškų pilnus krepšius
prisirinksim. Bet iš tiesų ne lydekos ir ne
voveruškų buvo jo galvoje. Matote, kai vė-
liau tos moteriškos viena paskui kitą emė
raginti skubėti į kleboniją užsakams, tai ji-
sai ir vienai, ir kitai — ne ir ne. O dabar,
žiūrėkite, kai reikia našlaičių ašaros nu-
šluostyti, jam — po šimto perkūnų! — Cent-
ro raštas neaiškus. Šitokiam tik drožt per
marmūzė, kad apsišauktų kaip šuva!..

— Ponitute, tai ką konkrečiai siūlote? —
klausia pirmininkas.

— Konkreciai siūlau: padraikios Šabūno
pasiūlymą suniektinti ir atmeti.

Pirmininkas prašo balsuoti. Tuo tarpu
Šabūnas, galvą nukaręs, abiejomis plaštako-
mis slepia savo veidą raudonaj ir burtelį sau

po nosia: "Velnias — ne boba!"

Balsavimo rezultatai tokie: 95 proc. —
Šabūno pasiūlymą atmeti. Žmogutis dabar,
tartum karčiųjų pipirų jautrion vieton pa-
bertas, kad šoks iš kėdės, kad puls pro šoni-
nes duris laukan.

— Ačiū! Dabar belieka šie pasiūlymai:
25, 75 ar 100 dolerių? — skelbia pirmininkas.

Kiekvienas pasiūlymas balsuojamas ats-
kirai. Ir žiū — didžioji balsų dauguma už
pilną ir apskritą 100 dolerių. Labai puiku!
Ko mums šnulkintis, kai reikia našlių ir na-
šlaičių ašaros nušluostyti. Bet čia vienas tau-
tietis kilst ir klausia:

— Dar aš negirdėjau, kaip sudarysime tą
šimtį: ar mes čia pat iš nuosavų kišenių
sukrapstysime, ar iš skyles kasos, jos iš-
doka?

— Žinoma, kad iš kasos, o ne iš dangaus,
— užtikrintai atsako pirmininkas.

Dabar pašoka Kazys Kapšys, mūsų kasi-
ninkas, ir jau rėkte rėkdamas pagarsina:

— Didžiai gerbiameji nariai, šarap! Ir
tu, pons pirmininke, šarap! Dabar bus ma-
no šnektas. Jūs švaistotės šimtinėmis, tartum
Teksaso milijonieriai. O nuoga teisybė tokia —

mūsų kasa tuščia. Šiandien joje teturime
vos 12 dolerių ir 1 kv. erį. Ar tai kasa? Ar
tai išdžas? Tu, pons pirmininke, sušaukei su-
sirinkimą, o prieš tai reikėjo paskambinti
man ir pasiteirauti, kokie mūsų finansai.

— Skambinau — neprisiskambinau.

— Kaziuk, pasakyki, kur dingę mūsų pik-
niko pelnas? Ar bus kas jį nukniaukęs? —
kimba jau ir Petrošius.

— Piknikas nevyko. Dangus praplyšo —
pylė kaip iš kibiro. Netekome 50 dolerių, i-
mokėtu už sklypą. Gerai dar, kad nors nuo
muzikantų švariai atsilkrapijome. Visi tatau-
žino. Jei tu vienas nežinai — neplurpsek.

— Iš kur man žinoti? Tąkart buvau iš-
skridęs į Havajus.

— Gerbiameji, kaip matote, mūsų kasoje

tik trupiniai žvirbliokams palesinti. Ne
mums platus mostai. Ne mums labdaros kil-
nybė. Liūdna...

— Tai ko tu, Kaziuk, — kad tave skradžiai
žemė! — ko tu nario mokesčio neišrinkai?
Koks tu čia kasininkas? Sgrausose esama ar-
ti 120 pavardžių. Jei iš visų būtų išrinkta,
turėtume per 600 dolerių. O dabar kas?
Skandalas!

— Atsirado mandrappikis! — atsikerta
Kazys Kapšys. — Jeigu jau taip, tegu yla
lenda iš maišo. Visi paliudys: ką sutikęs, aš
vis gražioju — susipraskite, susimokėkite.

O jie tik uodegas visaip kraipo. Sako: "Ka-
ziuk, palukėk, ryt-poryt". Arba vėl: "Atsika-
bink, Kaziuk, sumokėsiu. Nebijok, niekur ne-
pabėgsiu". Bet ką čia kalbėti apie eilinius,
jeigu net mūsų valdyboje ne visi angelikai!..

Šitoje vietoje pirmininkas Narsutis stai-
ga pabaja. It basliu pakaušin tvotas. Tačiau
skubiai atsikvošėja ir pagarsina:

— Darbotvarkė išsemta. Susirinkimą už-
daraui!

Žmonės pakyla ir slenka durų link. Kai
kas žaipo, o vienas kits net garsiai murma:
"Ko čia mus sušaukė? Ko čia mes susirin-
kom?"

Man teko tądien pabūti sekretoriumi. Aš
ir sakau pirmininkui:

— Klausyk, ar verta užprotokoluoti, raš-
tu užfiksuoti? Gal nutylėkime, tartum šio su-
sirinkimo nė būti nebuvę?

Narsutis piktai susiraukia ir kad šoks ant
manęs:

— Pašėlai tu, ar ką! Buvo pilnut pilnutėlė
salė. Impozantiškas skaičius. Jokia kita
draugija tiekios dar nesutraukė. Mūsų nariai
laisvai svarstė ir pasisakė. Demokratiškai.
Būtinai reikia užfiksuoti, kad liktų doku-
mentas. Juk tai istorinis faktas.

Išakytą — padaryta. Visiškai surašiau ir
pats pasirašiau. Istorinis faktas.

MŪSŲ KALBA

Veikiame lietuviškai, o kaip vadiname?

Ar ne nuostabu: gyvename anglų kalbos krašte, tačiau savo organizacijų gyvenime vartojame slavų kalbą. Atsivežėme ir prigydomės tas pačias, su kuriomis dabar kovojama Lietuvoje. Štai keli tos kovos pavyzdžiai, taip pat būdingi ir mums. Pirmininkas, užuot sakęs „susirinkimą“ atidaryti, pradeda ar skelbia atidaryti, paprastai įmanant: „šiuo atveju taip pat patikriname rusišką vertinį“. Arba, užuot lietuviškai sūlęs „ši ar tokią darbą“, jis sūlo tik „sekančią“ darbą. Bet „sekančią“ lietuviškai reiškia „einantis po ko nors“, pvz. sekantis laikraščio numeris, tad ir šiuo atveju taip pat kišamas rusiškas vertinys, plg. „sekančią“. Arba džiaugiamasi, kad darbai buvo „praversti“ aukštame lygyje, plg. rusų „provesti“, o lietuviškai darbus atlikti ar dirbame. Arba, jei organizacijos koncerte koks solistas ar choras, tai jie savo arijas ir dainas ne dainuoja, tik išpildo, plg. rusų „ispolnit“ ar „ispolnit“. Šitaip braunasi į su-

rinkimus ir pranešimus taip pat visokie „gerbūviai“ (plg. lenkų „dobrobyt“, obalsiai (plg. lenkų „oglos“), išdirbti planus, įvykdyti „pūmą“, kas liečia veiklą ir kt.

Nuo kalbos šiukšlių stengiasi valyti kitos gyvenimo sritys, tačiau visuomeninė sritis labiausiai apseista. Vilniuje einančios „Mūsų kalbos“ 1977 m. 3 numeryje dėl to rašoma: „Bet iš tikrųjų tik kalbininkams tos klaidos yra elementarios, o daugeliui kitų — automatiškai vartojami jų aktyvaus kalbos fono žodžiai, jų formos, junginiai sintaksinės konstrukcijos. Daug ne tik šiaip jau raštingų, bet ir aukštus mokslus baigusių žmonių taip kalba ir rašo, nežinoti nežinodami, kad jie doko lietuvių bendrinę kalbą. Tai jiems savaime suprantama minčių reiškinio forma, kurią dauguma aplinkinių taip pat laiko natūralia“ (Jonas Paulauskas „Perskaicius posėdžių protokolus“). Deja, šiuo kalbos darymo keliu einam ir mes sveturi.

Stasys Barzdukas

Ar kitoniskas mokymas yra blogesnis mokymas?

Stasys Barzdukas, kritikuo-damas dalyvių linksnio aiškinimą mano paruoštuose „Lietuvių kalbos pratimuose“ septintajame pradžios mokyklos skyriui (Draugas, kultūrinis priedas, 1978. I. 14), rašo: „Remdamiesi Jonu Jablonskiu, dalyvių sudaryti esam išmokę iš veiksmazodžių... Kaip kitaip ir būti negali“. Kodėlgi kitaip būti negali? Juk kalba nėra logiška, a priori definicijomis ir aksiomomis pagrįsta sistema, kaip aukštoji matematika. Pirmą atsirado kalba, o tik vėliau buvo sudarytos taisyklės jos struktūrai išaiškinti.

Remdamiesi Jonu Jablonskiu, iki šiol rašydavome „piauti, spauti, bjaurus“ (be j): o dabar „Lietuvių kalbos rašyboje ir skyryboje“ (Vilnius, 1976) siūloma rašyti „pjauti, spjauti, bjaurus“, ir tam pakeitimui St. Barzdukas pritaria. (Beje, ir jis pats „Lietuvių kalbos vadove“ liepė taip rašyti.) Tačiau mano „susikirsimas“ su J. Jablonskiu yra daug švelnesnis: mano siūlomą būdą sudaryti dalyvių iš-eina lygiai tokie pat, kaip Jablonskio. Tik prie jų prieinama kiek skirtingu keliu.

Kodėl lituanistinėje mokykloje aiškinu, kad dalyvių galima sudaryti iš padalyvių ir įvardžių „jis, ji“? Ogi todėl, kad daugeliui Amerikoje gimusių mokinių yra labai sunku išmokyti dalyvių linksnio. Seniau ir aš dalyvių mokiau St. Barzduko siūlomu tradiciniu metodu. Išanalizavusi mokinių patiriamus sunkumus, sugalvojau kitą, jiems lengvesnį metodą. St. Barzdukas, cituodamas akademine gramatiką (aišku, ne JAV gimusiems vaikams skirtą), rašo, kad dalyvių linksnio vadinimas „derintinas prie būdvardžio linksnio sistemos, pvz.: dirbančiam — plaičiam, dirbantiems — plaičiams, dirbančiame — plaičiame“. Bet kaip su dirbančio — plaičiams ar dirbantį — plaičiams? Tiesa, ir mano sistemoje yra dvi išimtys (uo keičiasi j u: juo — dirbančiu ir juos — dirbančiais), bet lygiai tokias pat išimtis septin-

tojo skyriaus mokinyje jau yra išmokę, linksnio vadinimas įvardžiotiniams būdvardžiams (pvz., baltu + juo = baltuoju). O šiuo laikų mokinių sunkumų dažnai sudaro ne vien pati galūnė, bet ir priesaga -ant ar -int. Pvz., tradiciniu metodu iš veiksmazodžio sudaręs dalyvį degas ir palieptas jį linksnuoti kaip būdvardį, mokinyje jį lygina su būdvardžiu baltas ir šitaip linksnuoja: degas, dego, degam... Išmokytas dalyvis sudaryti iš padalyvio ir įvardžio (pvz.: degant + jis = degantis, degant + jo = degančio, degant + jam = degančiam...), mokinyje neperanda priesagos -ant ar -int ir lengviau įsisavina dalyvių linksnio vadinimą.

Galima sutikti su p. Barzduku, kad „kai Amerika jau at-rasta, nereikia jos iš naujo ieš-koti“. Tačiau taip pat nereikia užmiršti, kad tą Ameriką kar-tais lengviau pasiekti iš vakarų ar pietų, negu iš rytų. Ne visi Lietuvoje naudojami metodai tinka Amerikos lituanistinėms mokykloms, kuriose daugelis mokinių nebesugeba laisvai lie-tuviškai kalbėti.

Vida Augulytė

Lithuanian Library Press, Inc. išleistas senosios lietuvių Chicago istorijos spaudos (Zig. Nanyosius leidimas)

Ziema ežero pakrantės parke

Nuotrauka Algirdo Grigaičio

Nauji leidiniai

• **LITHUANIANS IN MULTI-ETHNIC CHICAGO** until World War II by David Fainhaus. Lithuanian Library Press, Inc. and Loyola University Press, Chicago, IL, 1977. Library of Congress Catalog Card Number 76-5693. Editor — Kęstutis Girmius, Consulting Editors — Jonas Puzinas, Tomas Remeikis. Translators — Saulius Girmius, Rūta Kulikauskas, Danguolė Kvikiys, Aleksandras Pakalniškis, Jr., Aloyzas Pakalniškis. Art Directors — Petras Aleksas, Vincas Lukas. Director of Photography — Algimantas Kezys, S.J. Photo credits — Eugenijus Būteinas (Postscript Portfolio), Archives of Bronius Kvikiys, Balzekas Museum of Lithuanian Culture, Lithuanian Photo Library, Lithuanian World Archives. Knyga didelio formato, puikaus apipavidalinimo, 230 psl., kainą 20 dol., tiražas 1500 egz., spaudė M. Morkūno spaustuve Chicagoje. Knyga gaunama ir užsisakoma leidykloje. Adresas: Lithuanian Library Press, Inc., 5620 S. Claremont Ave., Chicago, IL 60636.

Anglų kalba spausdinamos knygos tekstas skirstomas į šiuos skyrius: Preface, First steps in America, Problems of adjustment to the New World, Lithuanian immigrants in Chicago, The beginnings of religious life, Portfolio — Religious life, The establishment of Organizations, Lithuanians in Government, Lithuanians and the development of urban — industrial society, Portfolio — Lithuanian business, Lithuanian education and culture, Contribution to Lithuania,

Portfolio — Lithuanian newspapers, Support for Lithuania, Portfolio — Postscript: 50 Years later, Index.

Tai bene pirmas toks išleivis anglų kalba leidinyje apie istorinę lietuviškąją Chicago. Sutelkti knygų medžiaga, jos išdėstymas ir jos iliustravimas taip sutvarkyti ir profesionaliai apipavidalinti, kad leidinį tikrai negėda pasiūlyti kiekvienam amerikiečiui, ypač šio krašto bibliotekoms. Tačiau pirmiausia jį turėtų įsigyti visi lietuviai, nes tokia knyga yra tikrai kiekvieno buto puošmena. Knygos įsigijimas taipgi bus didelė talka pačiai leidyklai, kurios ateities planuose jau realizuojasi kitos neeilinės li-tuanistikos knygos.

• **PASAULIO LIETUVIS**, 1978 m. sausio mėn. Nr. 37/101. Leidinys Bendruomenės minčiai ir gyvenimui. Leidžia Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Valdybė. Redaguoja Bronius Nainys, 6804 S. Maplewood Ave., Chicago, IL 60629. Administruoja Stasys Dziugas, 7240 S. Mozart St., Chicago, IL 60629. Metinė prenumerata — 3 dol.

Redakcijos vedamasis pavadinimas „Ieškokim prasmingesnių metų“. Rašė, žvelgiant į mūsų šiandienines visuomenines ir kitokios veiklos intencijas bei formas, kur, anot dainėles, „Tas grūdas per pusę, ta pusė per pusę“, be kita ko, sako ma: „Suprantame ir žinome, kad paprastais mirtiniais būdami, daugelis gal neįprastu gyvenimo aplinkybių pertempti ir dėl to pasidaryt jautresni, kartais nebesusivaldomi ir išeinam į lauką, bet šis jau keleri metai besitęsęs erzėlavimas yra išėjęs iš bet kokių žmogiskumo ribų, ir mum reikia įsikišti iš-eities. Iš tikro tai sunku su-vokti ir viso to erzėlavimosi priežastis. Juk visi kaip vienas sutariame, kad Lietuvai reikia laisvės ir valstybinės nepriklausomybės, ir iš mūsų dar niekas niekada netvirtino kitaip, bet, kaip praėjusių kelerių metų veiksmas parodė, dėl to nekovo-jame mes su okupantu, o įniršusiai imamės tarp savęs. Taip pat, atrodo, mes visi vienodai suprantam ir vienybės reikala. Visi sakom, kad jos siekiame, bet kažkodėl pasiekti ją mums neina, ir gana. Gal esame pasi-metę savo problemų didumę ir sprendimų įsikišimo bejėgiškumę, gal nebesugebame prisi-taikyti prie šio modernaus gy-venimo vingių, gal susipainio-jom vertybių skalėje ir nebeži-nom, kaip iš tos painiavos išsi-krapštyti? Gal dar daug tokių „gal“ mes galime prisiūti, bet

ar tai jau būtų taip svarbu. Svarbu yra, kad mes esame taip susimakalavę, kad prikalbam ir pridrom tokių kvailysčių, iš kurių prieš ketvirtį šimtmečio būtumėm tik skaniai pasijuo-kę“.

Taipgi šiame numeryje pabe-riama atsiminimų pluoštas apie tai, kas vyko Lietuvoje prieš 60 metų, kreipiamas žvilgsnis į 1978 metų atostogas, dar svarstoma III PLJ kongreso at-garsiai ir pasekmės, duodami ištisi puslapiai lietuviškojo jau-nimo problemų, stabtelėjama prie Vasario 16-tos piniginų aukų, Aktualūs įprastiniai sky-riai: Svetimas ir anklijimas, Kultūros baruose, Mokslo ba-ruose, Kalba, Pasaulio Lietuvių Bendruomenėje.

• **LAISKAI LIETUVIAMS**, 1978 m. sausio mėn., Nr. 1. Re-liginės ir tautinės kultūros žu-rnala, Leidžia lietuvių jėzuitai. Redaguoja: Juozas Vaišnys (atsak. red.), Antanas Saulai-tis, S.J., Anicetas Tamošaitis, S.J. Jiems talkina redakcinė kolegija. Administruoja A. Li-kanderienė. Redakcijos ir admi-

nistracijos adresas: 2345 W. 56th St., Chicago, IL 60636. Žurnalo metinė prenumerata — 6 dol.

Šį kartą naujametinis veda-masis J. Vaišnio, S.J.; apie cha-rizmatinio sąjūdžio kunigų su-važiavimą rašo L. Zaremba, S. J.; mūsų tautos likimą liečia P. Salantas; puikių minties įfor-minimų pasižymi dr. Nijolės Jankutės eilėraščiai; neprašok-tinas ir dr. V. Gidžiūno, O.F.M., straipsnis „Albertas Vijkas Kojelovičius, Lietuvos istorikas (1609-1677)“; istorijos smalsuoliui taipgi patiks J. Venc-kaus, S.J., raštas „Galilėjus ir Paulius VI“; apie pirmuosius santuokos metus rašo Vytautas Kauneckas, o apie jaunimo sa-vaitgalinius susitelkimus — Antanas Saulaitis, S.J.; visas puslapis Vilijos Vakarjūtės eilė-raščių ir įprastiniai skyriai: Tė-vynėje, Kalba, Trumpai iš vi-sur. Numeris iliustruotas Lino Meilaus nuotraukomis.

• **TECHNIKOS ŽODIS**, 1977 m., Nr. 4. Leidžia Amerikos Lietuvių inžinierių sąjungos (Nukelta į 5 pusl.)

Lietuvių tapyba

(Atkelta iš 3 pusl.)

gija kaip i vieta, kurioje mes ka-daise buvome. Žinodami, kur mes esame, mes taip pat žinome ir ke-lius, kuriais jai reikėtų eiti.

Mes sutinkame su Platonu, kad geometrinės formos „yra gražios ne dėl panašumo į ką nors kitą, bet jos yra natūraliai ir visuotinai gražios savyje. Jos suteikia pojūtį, neįmanomą sukelti bet kokių kitų fizinių būdų... Tuo pačiu ir spalva yra graži pati per save ir sukelia toki pat pusitenkinimą“. 20 a. mes tai pavadintume abstrakčiu menu. Jis buvo taip arti šalia mūsų am-žiaus pradžioje, bet mes jo nema-tėme. Dabar ten nebeleidžiama jo matyti, nors jis yra visur. Žinūda-mi ir jį dabartinį meną, mes žū-rime į praeitį. Jie j mus žūri kaip ir grįžusius iš ateities, kupinus rīsa bendra praeitis. Atrodo, kad turė-tų būti lengva rašyti apie praeitį ir svarstyti buvusius klaidas, bet nėra taip lengva, kuomet mūsų pra-eityje yra ju dabartis.

(Paskaita skaityta Trečiojo mokslo ir kūrybos simpoziumo me-notyros sekcijoje 1977.XI.25 Chica-goje).

EKSKURSIJOS I LIETUVĄ 1978 METAIS ! !

AMERICAN TRAVEL SERVICE BUREAU

įsteigta 1969 m.

9727 So. Western Ave., Chicago, Illinois 60643

Tel. — (312) 238-8787

6 VIENOS SAVAITES KELIONES:

- # 1 — gegužės mėn. 1 d.; # 2 — gegužės mėn. 8 d.;
- # 3 — gegužės mėn. 14 d.; # 15 — rugpjūčio mėn. 25 d.;
- # 16 — spalio mėn. 9 d.; # 17 — spalio mėn. 16 d.

DVIEJŲ SAVAITŲ KELIONES:

- # 4 — birželio mėn. 12 d. (Vokietija);
- # 5 — birželio mėn. 18 d. (Roma);
- # 6 — birželio mėn. 26 d. (Leningradas);
- # 7 — liepos mėn. 2 d. (Roma);
- # 8 — liepos mėn. 10 d. (Sveicarija);
- # 9 — liepos mėn. 17 d. (Paryžius);
- # 10 — liepos mėn. 24 d. (Ryga-Leningradas);
- # 11 — liepos mėn. 31 d. (Leningradas);
- # 12 — rugpjūčio mėn. 7 d. (Sveicarija);
- # 13 — rugpjūčio mėn. 14 d. (Paryžius);
- # 14 — rugpjūčio mėn. 4 d. (Ryga-Leningradas);
- # 15 — gruodžio mėn. 20 d. (Kėlninė)

Dėl kainų ir platesnių informacijų kreipkitės į American Travel Service Bureau!

Vienos ekskursijos apimties Kauną ir Trakus. Visos skrenda su palydovu.

Taipgi parduodame pagilintus skridimus (kartorius) į Londoną, Frankfurtą, Žurichą, Varšuvą, Havajus, Las Vegas ir kitur.

JEI JOS NORITE SIŪSTI SIUNTINIŲ DOVANAS I LIETUVĄ IR ĮVAIRIUS USSR KRASTUS, naudokitės patarnavimu plačiai žinomos firmos

PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, INC.

(LICENSED BY VNEŠPOŠTYTORŲ)

VYRIAUSIA ISTAIGA: 1776 BROADWAY, NEW YORK, N. Y. 10019

TEL. — 681-6500; 681-7729

Siuntiniai, siunčiami per mūsų firmą, paskyrimo vietą pasiekia trumpiausiu laiku. Siuntinių pristatymas garantuotas. Visi muitai apmokami mūsų įstaigose, gavėjams NIEKO NEMOKA.

Prie firmos skyrių yra krautuvės, jose rasite žemiausiomis kainomis pasirinkimui įva-riusių audinių, taip pat maisto produktų, odos avalynės ir kitų daiktų.

Atidaryta kasdien nuo 9 valandos ryto iki 6 valandos vakaro, šeštadieniais ir sekmadi-niais nuo 9 valandos ryto iki 4 valandos popiet.

MŪSŲ SKYRIAI:

Allentown, Pa. — 126 Highman Street	635-1654
Baltimore 31, Md. — 1525 Fleet Street	342-4340
Brooklyn, N. Y. 11218 — 455 McDonald Avenue	633-9999
Buffalo 12, N. Y. — 701 Fillmore Avenue	936-8760
Chicago 22, Ill. — 1241 No. Ashland Avenue	486-2818
Chicago, Ill. 60629 — 2905 West 69 Street	825-2787
Chicago, Ill. 60609 — 1535 West 47 Street	379-6755
Cleveland 13, Ohio — 1625 Kenilworth Avenue	771-0406
Detroit 12, Mich. — 11691 Joe Campus Avenue	865-6760
Hamtramck, Mich. — 11899 Joe Campus Avenue	769-4267
Hartford 6, Conn. — 122-126 Hillside Avenue	246-2345
Los Angeles 4, Calif. — 159 So. Vermont Avenue	386-6039
New York 3, N. Y. — 78 Second Avenue	674-1840
New York 3, N. Y. — 324 E. 9 St.	475-7288
Miami Beach, Fla. 33139 — 1204 17 St.	394-678-5229
Philadelphia 23, Pa. — 631 W. Girard Avenue	769-4267
Phoenix, Ark. 85027 — 22047 Black Canyon Hwy.	682-642-6770
Rahway, N. J. — 47 East Milton Avenue	381-0900
Silver Springs, Md. — 1002 Kennelwood Ave.	381-090-4444
South River, N. J. — 41 Whiteland Avenue	387-6229
Syracuse, N. Y. 13204 — 515 Marcelline Street	475-6746
Woodhaven, Queens, N. Y. 11421 — 89-14 Jamaica Ave.	298-5250

LAKEWOOD, N. J. 08701 — 234 Second St.

HEKEMER, N. Y. — McKENNA RD.

382-0444

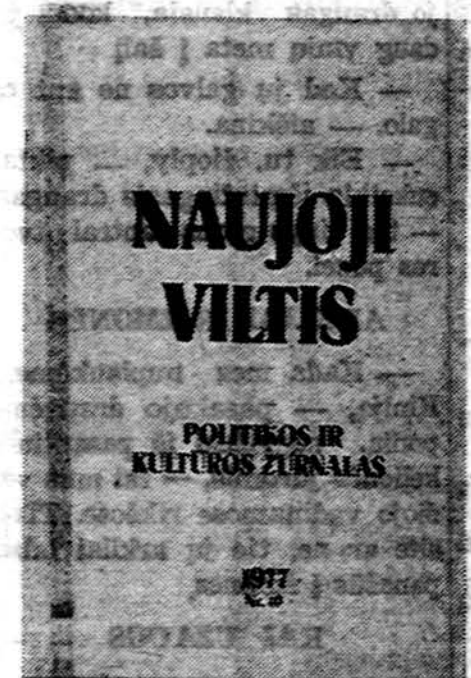
315-892-9997

Nauji leidiniai

(Atkelta iš 4 psl.)

Chicago's skyriaus Techninės spaudos sekcija. Vyr. redaktorius — V. Jautokas, 5630 S. Whipple St., Chicago, IL 60629. Techninės redakcijos — J. Slabokas. Ši numerį techniniai tvarkė Alf. Pargauskas. Administruoja Antanas Brazdžionas, 7980 West 127 Street, Palos Park, IL 60464. Žurnalas išleina kas trys mėnesiai. Metinė prenumerata — 6 dol., studentams — 2 dol.

Šiame numeryje: Sventinis ir naujametinis redaktoriaus žodis; Nepaprastas išradimas energijos srityje (V. Petraitis); Atominių elektros jėgainės (V. Senuta); Magno hidrotermika (M. Krassauskas); Architektūra Vytauto Didžiojo universitete, Kaune (A. Kulpa-Kulpačius); Naujoji Lietuvos architektūra (A. Kerelis); Terminologijos klausimai (V. Jautokas); Techninė apžvalga; Iš mūsų veiklos; Pažinkime vienas kitą; Sklandymo rekordai ir kt. Žurnalas gausiai iliustruotas.

● **NAUJOJI VILTIS**, 1977 m., Nr. 10. Politikos ir kultūros žurnalas. Leidžia Lietuvos studentų tautinių korporacijų Neo-Lithuania ir Amerikos Lietuvos tautinė sąjunga. Redakcinė kolegija: dr. Jonas Balys (pirmininkas), Aleksas Laikūnas ir dr. Bronius Nemickas. Šio numerio redaktoriaus Aleksas Laikūnas. Administruoja Bronius Kasakaitis, 7150 S. Spaulding Ave., Chicago, Ill. 60629. Rankraščius ir knygas paminėjimui siųsti: 935 Beverly Rd., Cleveland Hts., Ohio 44121. Šio numerio kaina — 4 dol.

Pirmuoju straipsniu „Penkių lietuvių pareikšimas“ Mėcys Valiūkas liečia Lietuvos Bendruomenės ir Altos šiauriniuosius santykius. Vytautas Alantais svarsto baltų tautų ateities problemą rašė „Paskutinieji aischai didžiojoje kryžkelėje“. Apie šiaurinius Vakarų Europoje maldingus vadinamuosius „naujuosius filosofus“ rašo Kazimieras Nausėdas. Dr. Aleksandras Platekis pasakoja senosios Lietuvos teisės raidą. Jonas Balys straipsnyje „Apie mitologiją iš esmės“ keldina dr. M. Gimbutienės ir dr. A. J. Greimo šios srities tezes ir metodus. Žemės ūkį ir aplinką liečia dr. Jonas Vengris. Išsamiai faktais ir duomenimis pagrįstas Kazio Vėlyvio straipsnis „Lietuvių kalba okupuotoje Lietuvoje“ (1940 — 1970 metų apžvalga). Tikras malonumas skaityti Birutės Pukelevičiūtės minoringą humorą „Vakaras Varniuose“, kur Motiejus Valančius, Vytautas Didysis ir Basanavičius šnekučiuojasi, liudijami šios dienos politinės ir kultūrinės lietuviškos aktualijos ir aktualia praeiti. Jurgis Gliudai plačiau panagrinėja Romualdo Spalio romaną „Mergaitė iš geto“.

Apžvalginis žurnalo dalis sukurta iš šių skyrių: Naujos knygos (ši kartą recenzuojama A. J. Kasulajčio „Lithuanian Christian Democracy“), Pagarba mirusiems, Lietuviškoji veikla, Nėmė ir švėtur, Spaudoje ir gyvenime.

● **BRIDGES**, Vol. 2, No. 1, January, 1978. Lithuanian American Newsletter. Lithuanian — American Community of U. S. A., Inc. Amerikos Lietuvių Bendruomenės mėnesinis leidinys. Tai lietuviškoji informacija. Nemokantiems lietuviškai. Redaguoja Algirdas Budreckis, talkinamas gausios redakcinės kolegijos. Leidinio prenumerata metams — 3 dol. Redakcijos ir administracijos adresas: P. O. Box 9061, Boston, MA. 02114.

● **EGLUTĖ**, 1978 m. sausio mėn. Lietuviškas laikraštis vaikams išleivijai. Leidžia ir spausdina Nekaltai Pradėtosios Marijos septyni. Vyr. redaktorė ses. — O. Mikailaitė. Administruoja Dan guolė Sadūnaitė. Redakcijos ir administracijos adresas: Eglutė — Immaculate Conception Convent, Putnam, Conn. 06260. Metinė prenumerata — 7 dol.

Laikraščio puslapių apsauginami dviem spalvomis. Juose daug piešinių, eilėraščių, apsakymėlių, galvosūkių, darbėlių.

● **LAIVAS**, 1978 m. sausio mėn., Nr. 1. Religinio ir tautinio gyvenimo mėnesinis žurnalas. Leidžia Marijonų vienuolija. Redaguoja kun. J. Vaškas, MIC. Redakcijos ir administracijos adresas: 4545 W. 63rd St., Chicago, Ill. 60629. Metinė prenumerata Amerikoje ir Kanadoje — 4 dol., kitur — 5 dol.

Apie Trijų išminčių šventę rašo J. Vaškas, o apie šventąją Seimą — Stasys Žilys. Duodama Antano L. Rubšio ateitininkų kongrese skaityta paskaita „Atsinaujinti: ką mums skelbia Evangelija?“ Poezijos mylėtojai pasidžiūgus nauju Vlado šlaito eilėraščiu. Kun. V. Rimšelis, MIC, liečia šiais laikais taip degančią temą — žmogaus gyvybės išsaugojimą. Du gyvenimo kelrodžius rodo kun. J. Prūsėkis. Atsiminimų pluošte Ona Labanauskaitė pasakoja apie žydų vaikų gelbėjimą Kaune vokiečių okupacijos metais. Misiškos dirbanti sesuo Ksaveras rašo apie pirmą kelionę laivu-ligonine. Duodama plati religinio gyvenimo kronika. Žurnalas iliustruotas seselės Mercedes piešiniais.

● **GABJA**, 1977 m. gruodžio mėn., Nr. 4. LSS Sesių vyriausios skautininkės biuletenis. Prenumerata metams — 3 dol. Viena Gabijos egzempliorius — 1 dol. Užsakymus: čekiais siųsti „Gabijos“ administratorė: Danutė Juodgudis, 6635 S. California Ave., Chicago, Ill. 60629.

Tai vyriausios skautininkės Irenos Kerelienės (871 West 123rd St., Palos Park, Ill. 60464) biuletenis skaucų vadovams. Leidinys daugiau skiriamas mūsų skaucų organizacijos vidaus reikalsams. Šiaip yra gražiai redaguojamas, gausiai iliustruotas, estetiškos išvaizdos.

● **SKAUTŲ AIDAS**, 1977 m. gruodžio mėn. Lietuvių skautų mėnesinis žurnalas. Leidžia LSS Tarybos Pirmija. Vyr. redaktorė: Sofija Jelonienė, 6111 S. California Ave., Chicago, Ill. 60629. Administracijos: A. Orentas, 6842 S. Campbell Ave., Chicago, Ill. 60629. Metinė prenumerata — 5 dol., garbės prenumerata — 10 dol., garbės leidejo prenumerata — 25 dol.

Tarp kitų temų šiame numeryje užsimenama VI-ji tautinė stovykla Australijoje, 1978 lietuviškos skautijos jubilėjimui metai, Lietuvos Didysis Kunigaikštis Algirdas, daug nuotraukų ir žinių iš skautiškos veiklos.

● **VYTIS**, 1978 m. sausio mėn., Nr. 1. Lietuvos Vyčių mėnesinis žurnalas. Redaguoja Loreta I. Strukas, 1467 Force Drive, Mountside, N. J. 07092. Administracijos adresas: 2524 W. 45 St., Chicago, Ill. 60632. Metinė prenumerata — 5 dol.

Šiame numeryje: lietuvių ir anglų kalba spausdinamas Faus-

Vinco Mykolas Putino antkapinis paminklas Rasų kapuose, Vilniuje. Skulptūra Vlado Vildžiūno (žūr. „Kultūrinė kronika“)

Kultūrinė kronika

Du sukaktuvininkai

Žinomam aktorui Henriui Kačinskui š. m. sausio 23 d. suėjo 75 metai. Aktorius į didesnius vaidybinės aukštumas įkopė Lietuvos nepriklausomybės metais. Lietuvoje vaidino pirmą eilį ir nepamirštamus vaidmenis Klaipėdos, Kauno ir Vilniaus teatruose. Kūrybingai reiškesi ir pokario metu stovykliniuose pastatymuose. Vokietijoje, ne kartą yra rodesis ir šienykštėje Amerikos lietuvių scenoje.

Dabartiniam Lituanistikos instituto prezidentui dr. Jurgiui Gimbutui š. m. sausio 18 d. sukako 60 metų. Iš profesijos sukaktuvininkas yra statybos inžinierius, tačiau visa širdimi paskendęs ir lituanistiniuose rūpesčiuose. Ir daktaro laipsnį yra gavęs už disertaciją apie lietuvių senąją statybą. Lietuviškosios architektūros klausimais yra nemažai rašęs lietuvių kultūrinuos leidiniuose ir svetinėmis kalbomis. Leidžiant bostoniškę Lietuvos Enciklopediją, buvo jos statybos skyriaus redaktorius.

Bernardas Brazdžionis skrenda Australijon

Kalifornijoje gyvenantis poetas Bernardas Brazdžionis, Australijos Lietuvių Bendruomenės kviečiamas, šiomis dienomis išskrenda Australijon, kur tenykštėse lietuvių kolonijose yra rengiami jo kūrybos rečitaliai. Sidnėjyje jo kūrybos vakaras numatytas vasario 11 d., o vasario 12 d. poetas ten pat dalyvaus Vasario 16-tos iškilmingam minėjime. Vėliau lankysis kitose didesnėse Australijos lietuvių kolonijose. Tai gi gal pagaliau imsime suprasti, kad pasauliniai lietuvių apjungimui ir lietuviybės stiprinimui reikia ne vien sportininkų, šokėjų ar dainininkų išvy-

to Strolisio straipsnis „Kas mus riša su Baltijos pajūrio gyventojais?“, informuoja apie kun. K. Pugetvičiaus veiklą Belgrade; rašoma apie baltiečių demonstracijas Washingtono, apie mirusį muziką Algirdą Kačanauską; duodama daug žinių iš vyčių veiklos. Žurnalas gausiai iliustruotas nuotraukomis.

ky, bet ir lietuviškojo kūrybinio žodžio reprezentantų — rašytojų.

V. Mykolas Putino antkapinis paminklas

Nuo poeto, romanisto ir literatūros profesoriaus Vinco Mykolas Putino gimimo š. m. sausio 6 d. suėjo 85 metai. Rašytojas mirė 1967 m., palaidotas Vilniuje, Rasų kapuose. 85-tose rašytojo gimimo metinėse sausio 6 d. Rasų kapuose buvo atidengtas Vinco Mykolas Putino paminklas. Antkapio plastika skulptūra sukurta skulptoriaus Vlado Vildžiūno. Paminklo atidengimo iškilmėse Putino poeziją deklamavo aktorius Laimonas Noreika.

Dar vienas M. K. Čiurlionio reprodukcijų albumas

Lig šiol Lietuvoje M. K. Čiurlionio paveikslų reprodukcijų yra išleista gana apėčiai. Tai vis įvairių Čiurlionio ciklų komplektai ar šiaip rinktinės jo kūrybos pluoštai, apimantys kelias dešimtis dailininko darbų. Tačiau dabar Vilniuje išleistas naujas kūrinių albumas, savo apimtimi atrodo, bus prašokęs visus ankstesnius. Kaip tenyktė spauda informuoja, puošnial išleistame albume išspausdintos net 308 Čiurlionio reprodukcijos. Įranginis L. Šepčio straipsnis spausdinamas lietuvių, rusų, anglų, prancūzų ir vokiečių kalbomis. Albumo išleista 30,000 egzempliorių. Tai graži Čiurlionio populiariai. Džiugu todėl, kad Lietuvoje suprantama, kas mums yra Čiurlionis ir kur mes su juo galime pasauliye nueiti. Tuo tarpu išleivijoje leidimui paruošta moksline Čiurlionio monografija anglų kalba metai po metų nejudą priekin, nes mūsų milijoniniai fondai vis pritrūksta lešų jos išleidimo parėmimui.

Liudo Dovydeno vienvieksmis vaidinimas. Pennsylvanijoje gyvenantis rašytojas Liudas Dovydenas, ligi šiol labiausiai žinomas kaip romanistas-beletiris, dabar parašė ir vienvieksmį vaidinimą „Jėgų mes rasim uranijaus“. Teatriniai mūsų vienetai, įsiekdami naujų veiklų spektakliams ir norėdami sispazinti su naujuoju L. Dovydeno vienvieksmiu, gali parodyti šiuo adresu: Liudas Dovydenas, 515 Simrell Hill Rd., Clarks Summit, Pa. 18411

M. K. Čiurlionio galerijos lobia paroda

Jaunimo centre, Chicagoje, įsikūrusi M.K.Čiurlionio galerija, metams bėgant, yra sukaupusi savo fonduose didelį lobį mūsų dailininkų kūrybos. Visai jos ekspozicijai net ir galerijos patalpos būty ankštokos. Galerijos vadovybė vasario 10 d. (ateinantį penktadienį) 7 val. 30 min. vak. galerijos patalpose atidaro viso to rinktinio lobia parodą. Visuomenei bus puiki proga vien sukiu pamatyti, kas yra geriausias M.K.Čiurlionio galerijos fonduose. Paroda užims visas tri-

to Strolisio straipsnis „Kas mus riša su Baltijos pajūrio gyventojais?“, informuoja apie kun. K. Pugetvičiaus veiklą Belgrade; rašoma apie baltiečių demonstracijas Washingtono, apie mirusį muziką Algirdą Kačanauską; duodama daug žinių iš vyčių veiklos. Žurnalas gausiai iliustruotas nuotraukomis.

to Strolisio straipsnis „Kas mus riša su Baltijos pajūrio gyventojais?“, informuoja apie kun. K. Pugetvičiaus veiklą Belgrade; rašoma apie baltiečių demonstracijas Washingtono, apie mirusį muziką Algirdą Kačanauską; duodama daug žinių iš vyčių veiklos. Žurnalas gausiai iliustruotas nuotraukomis.

to Strolisio straipsnis „Kas mus riša su Baltijos pajūrio gyventojais?“, informuoja apie kun. K. Pugetvičiaus veiklą Belgrade; rašoma apie baltiečių demonstracijas Washingtono, apie mirusį muziką Algirdą Kačanauską; duodama daug žinių iš vyčių veiklos. Žurnalas gausiai iliustruotas nuotraukomis.

Filmų įvairumai

STAS SEMENIENE

„Dersu Uzala“, žymiausio japonų filmų leidėjo Akira Kurosawa surežisuotas filmas Sibire, yra pagrįstas rusų tyrinėtojo Vladimiro Arsenievo raštais apie jo ir jo gido - vadovo Dersu Uzala gyvenimą.

Vien tik žodis „Sibiras“ mus nukrato drebuli, lyg gniežo gniužtė už apykaklės. Caro ar komunistų Sibiras mums, lietuviams, reiškė prievartą, ištremimą, vergiją.

O tačiau šis filmas yra skaidrus, kaip šaltinio vanduo, paprastas, kaip motinos lūpėnė, ir gilus, kaip išlikimybė. Kalbama apie rusų armijos žemės matininką, kuris 1904 m. vedė savo grupę į Sibiro dykumas, tad priklausė rusams, kita — kiniečiams.

Mes jau keletą kartų šiais metais buvome nustebinti tais filmais iš erdvės. Ypač filmą „Close Encounters of the Third Kind“. Dabar mes reiškesi mišku. Kurosawas „Dersu Uzala“ persunkia viena vieta žemėje, kur net žigi šiole pasilekia nepereinama ir pastaptina. O jau prieš 70 m. Sibiras buvo tikrai neištyrinėtas kontinentas. Miško aplinkumai supa tyrinėtoją su grupe palydovų savo negyva tyla, kol jie pasijunta, kaip vaikai vidurnaktį kabinėse. Toji ramybė bauginančiai klaidi!

Filmas gražiai ir magiškai pastatyta, nemostabu, kad laimėjo 1975 m. Akademijos premiją, kaip geriausias užsieninis filmas. Mokslininkas Arsenievas savo knygoje, kurios buvo keilionių vadovai ir moksliniai užrašai, nepasikėlė lyriškų prasiveržimų gamtai.

Kaip antrastė jau skelbia, filmo turinys yra apie Dersu Uzala, medžiotoją.

Vieną naktį apimk laužą susėdusi grupė su savo tyrinėtoju išsirta šlamesi, „Meška“, blykstelė visiems, ir visi nukreipia savo šantuvus į tamą. Ir išlenda „meška“ žmogaus pavidale. Tiesiog unikumas — trumpa, buka žmogystė, vardu Dersu Uzala, medžiotojas.

Jis pašėpa mišką geriau, kaip savo deimą. Kai tigras pristartina per daug arti, jis šaukdamas pataria jam. Jo klauso vėjas ir medžiai, nes jis kalbasi su jais. Jis pasilekia grupės vadovui ir išgelbsti tyrinėtoją gyvybę.

galerijos sales. Šeštadieniais ir sekmadieniais parodos lankymo valandos nuo 11 val. ryto iki 9 val. vak., šokiadieniais — nuo 7 val. vak. iki 9 val. vak.

VASARIO MĖNESI ISEIS IS SPAUSTUVES GAUSIAI ILIUSTRUOTA

„KONNERSREUTO TERESĖ“ Kaina \$5.00. Jau galima užsisakyti. Tai naujas iš daugelio kun. Jono Burkaus veiklų.

Prieš metus jis pateikė „Du dvasinių Mylių pasauliai“. Kaina \$8.50. Tai labai platus filosofinis veikalas, apie gerosius ir bloguosius angelus, žmones, egzortus, sapnus, astrologiją ir kitus reiškinis.

Trečioji knyga „Pragos Komendantas Kodet“. Ją galite įsigyti už \$7.00.

Visos trys kainomis atžymėtos knygos gaunamos pas — „Sadau“, 809 Randle Street, Hot Springs, Ark. 71901.

WAGNER and SONS TYPEWRITERS, ADDING MACHINES AND CHECKWRITERS, Neosho, Mo., 64651, Tel. 360-1111. Vėsi 60 metų patikimas jums patarnavimas. Phone — 331-4111. 5610 S. Pulaski Rd., Chicago

Po trejų metų matininkas veda kitą matavimo ekspediciją į mišką, galvdamas susirasti Dersu. Ir suranda. O toji vieta, kai du draugai bėrda per nepereinamus miško krūmokšnius, sklisdami šakas, ir kaip jie artinasi ištietom rankom ir apsikabina linksmai, yra tikrai centrinis momentas, aiškinantis draugiškumo brangumą.

Akira Kurosawa, kurio filmai „Rashomon“, „Ikiru“, „Red Beard“, „The Seven Samurai“ yra tarp neužmirštųjų didinejų filmų, sukurė šį filmą paprastai ir atvira. Pagauti ištikimą draugystę ir ją atvaizduoti ekrane kartais yra daug sunkiau, negu paberti žudynes, ganoesertus, plėšimus, automobilių vaikinimą ir t. t.

Filmas ilgokas — dviejų valandų ir 20 min., bet neprailesta. Lyg 19 šimtų. romanas, jis neauga, lve kokia statyba, bet pletojasi vidiniui. Yra daug dramatiškų momentų — kai matininkas su Dersu paklysta tundroje ir desperatiškai stotasi užuovėją prieš naktį. Arba, kai Dersu, nešamas srovės ant sielio, lieka išgelbėtas paskutine minute ant krentančio vandens upės slenkstyje.

Pavojingas miškas, bet daug pavojingesnis miestas. Tai patiria Dersu, gyvendamas matininko namuose. Jis barasi su pirkliais, parduodančiais malkas ir vandenį. Juos reikia dailinti dykai visiems, šaukia jis. Jis net nori pasistatyti palapinę kieme.

Ir taip jis sugrįžta vienas į savo pamiltą mišką. Pabaigoje yra graži scena, kai 1910 m. matininkas sugrįžta į naujai pastatytą miestą toje vietoje, kurią jis anais laikais mavo. Gal geriau patikti tą sceną apie „civilizaciją“ ir draugo kapo ieškojimą neatskleistą — bus idomiau nežinoti pabaigos.

Filmas visai šeimai. Amerikiečių kritikų apvaizduotas 4 žvaigždutėmis.

MOTERYS LAIMI GERIAUSIAS PREMIJAS

Moterys ir filmai apie moteris nušė svarbiausius laimėjimus, kai Hollywood Foreign Press Assn. išdalino savo metines Golden Globe premijas.

„The Goethe Girl“ susirinko daugiausia Globe premijų paeitą šeštadienį: geriausias scenarijus, geriausia komedija, geriausi aktoris ir aktorė komedijoje.

„The Turning Point“ — dviejų moterų konfliktas tarp karjeros ir šeimos — geriausias dramatiškas filmas.

Jane Fonda gavo geriausios dramatiškos aktorės vardą už savo dramaturgės rolę Lillian Helman filme „Julia“.

Globe premijos yra stropiai stebimos pramogos ir pramonės, nes jų rezultatai labai dažnai sutampa su Akademijos premijomis, skiriamomis pavasarį.

„The turning Point“ pralenkė tokius populiarius filmus, kaip „Star Wars“ ir „Close Encounters of the Third Kind“, atrenkant geriausius filmus dramos kategorijoje.

Vanessa Redgrave filme „Julia“ laimėjo Globe premiją, kaip geriausia aktorė dramoje.

Richard Burton išėjo laimėtoju — geriausiu dramatišku aktorium — kaip pasimetęs psichiatras filme „Equus“.

Peter Firth, Burtono gydomas kvanktelėjas jaunuolis filme „Equus“, laimėjo geriausio antrinio aktoriaus vardą.

Programą pravedė lietuviškos kilmės kino žvaigždė Charles Bronson su savo žmona Jill Ireland.

WHY RETIRE OUT OF THE CITY?

GRACIOUS LIVING, INCLUDING THREE MEALS ALL YOU CAN EAT FOR AS LOW AS \$11.00 PER DAY. SAFE QUIET COMMUNITY NEAR PARKS, SHOPPING AND CHURCHES. PARKING AVAILABLE. PUBLIC TRANSPORTATION NEAR BY INCLUDING ROCK ISLAND LINE.

HOUSE OF BEVERLY RETIREMENT CENTER 10347 S. Longwood, Chicago Ill. 238-4454

A. TVERAS LAIKRODŽIAI IR BRANGENYBES

Pardavimas ir Taisyimas 2646 W. 69th Street — Tel. RE 7-1941

AUTOMOBILIŲ TAISYMAS

Padanuos. Priekinių ratų reguliavimas ir balansavimas. Stabdžiai. Dujintuvai išmetamieji vamzdžiai ir kiti pataisymai FIRESTONE TIRES. Wheel alignment and balancing. Brakes. Shock absorbers. Mufflers and pipes. Tune-Ups Lubrication. Change of oil and Filters

COUNTRY AUTO AND TIRE SERVICE 2423 West 59th Street — Tel. GR 6-7777

Veikia nuo 7:00 val. ryto iki 8:00 val. vakaro. Šeštadieniais nuo 7:00 val. ryto iki 4 val. popiet. Sventadieniais uždaryta. — Sav. MIKAS ČESAS

5 1/4%

PER ANNUM

PASSBOOK

ACCOUNTS

PAID QUARTERLY AT

BRIGHTON

FEDERAL

SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

HIGHEST RESERVES

4071 ARCHER AVENUE

CHICAGO, ILLINOIS 60632

TEL: LA 3-8248

(WEST OF CALIFORNIA AVE.)

7 1/2%

PER ANNUM

certificates

\$5000 or more

4 year min.

6 3/4%

PER ANNUM

\$5000 or more

minimum

60 months

6 1/2%

PER ANNUM

\$1,000 or more

1 year min.

